

## POSTANOWIENIE

26 marca 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Adam Doliwa

na posiedzeniu niejawnym 26 marca 2024 r. w Warszawie  
w sprawie z powództwa U. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W.  
przeciwko R. B.  
o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną,  
na skutek skargi kasacyjnej R. B.  
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie  
z 19 sierpnia 2022 r., I ACa 98/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od R.B. na rzecz U. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W. kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

## UZASADNIENIE

Pozwany R.B. w sprawie z powództwa U. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W. o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie z 19 sierpnia 2022 r.

Skarżący wskazał, że w sprawie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, tj. art. 527 § 1 k.c. w zakresie oceny działania dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela, w sytuacji gdy istnieje inny majątek,

jak również art. 527 § 2 k.c. w zakresie oceny spełnienia przesłanki pokrzywdzenia wierzyciela, w sytuacji gdy istnieje inny majątek wystarczający do zaspokojenia przysługującej wierzycielowi wierzytelności, jednakże wierzyciel z własnej woli nie decyduje się na zaspokojenie z tego majątku.

Skarżący powołał się także na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne, polegające na potrzebie wyjaśnienia dopuszczalności udzielenia ochrony pauliańskiej wierzycielowi, który z własnego wyboru nie skorzystał z innych możliwości uzyskania zaspokojenia, skutkiem czego doprowadził do dalszego istnienia wierzytelności i wzrostu jej wartości wskutek doliczania odsetek za kolejne okresy.

Ponadto skarżący podniósł, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona ze względu na to, że Sądy obu instancji zaniechały ustalenia wysokości wierzytelności przysługującej powodowi wobec pozwanego, pomimo zgłoszenia dowodów w tym zakresie oraz potwierdzenia tej okoliczności przez stronę powodową, a w konsekwencji nie ustaliły, czy powód miał faktyczną możliwość uzyskania pełnego zaspokojenia z innych składników majątku, do których skierowana została egzekucja, co w konsekwencji uniemożliwia dokonanie prawidłowej oceny, czy zaskarżana czynność doprowadziła do jego pokrzywdzenia.

### **Sąd Najwyższy zważył, co następuje:**

Skarga kasacyjna stanowi nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa i prawidłowej wykładni, jak również w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych. Natomiast nie jest to ogólnodostępny środek zaskarżenia orzeczeń, który umożliwia rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu uregulowana w art. 398<sup>9</sup> k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony tylko do zbadania przesłanek określonych w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1-4 k.p.c. Zatem nie służy merytorycznej ocenie skargi kasacyjnej. W razie

wystąpienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

Zgodnie z art. 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Skarżący ma obowiązek wskazać i uzasadnić określoną przesłankę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. W ten sposób ustawodawca zmierzał do zagwarantowania,

że skarga kasacyjna jako nadzwyczajny środek zaskarżenia prawomocnych orzeczeń będzie pełnić przypisane jej funkcje publicznoprawne. Ograniczenie tych przesłanek do czterech ma zapewnić, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ustrojowo i procesowo jest uzasadnione wyłącznie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne, a skarga kasacyjna nie będzie instrumentem wykorzystywanym w każdej sprawie. W związku z tym, nie w każdej sprawie skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania, w przeciwnym razie Sąd Najwyższy stałby się wbrew obowiązującym regulacjom sądem trzeciej instancji. Nie jest zaś rolą Sądu Najwyższego korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać szczegółowe i wyczerpujące argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. Zagadnienie prawne musi być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (zob. postanowienie Sądu

Najwyższego z 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01), a jednocześnie zostać przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumpcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 października 2002 r., III CZP 66/02; z 22 października 2002 r., III CZP 64/02; z 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08).

Z kolei oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie wykładni przepisów prawa budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 2 k.p.c.) wymaga wykazania, jaki konkretny przepis prawa, zastosowany w danej sprawie, jest przedmiotem rozbieżnej wykładni w judykaturze sądowej i na czym rozbieżność ta polega, co wymaga przytoczenia orzeczeń sądów wydanych w takich samych lub istotnie zbliżonych stanach faktycznych, względnie, jaki konkretny przepis prawa, zastosowany w danej sprawie, wymaga interpretacji ze strony Sądu Najwyższego, z czego potrzeba ta wynika i z jakich powodów dotychczasowy dorobek doktryny i orzecznictwa jest w tej mierze niewystarczający. W przypadku przesłanek kasacyjnych zawartych w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. należy wykazać związek między oczekiwaną od Sądu Najwyższego wykładnią prawa a wynikiem postępowania kasacyjnego (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 października 2002 r., II CZ 102/02; z 29 lipca 2015 r., I CSK 980/14; z 19 czerwca 2018 r., IV CSK 56/18).

Skarga kasacyjna może zostać uznana za oczywiście uzasadnioną tylko w sytuacji, gdy trafność jej zarzutów jest dostrzegalna od razu, na pierwszy rzut oka, bez przeprowadzania wnikliwej jurydycznej ich analizy. Chodzi o szczególne, kwalifikowane wypadki naruszenia prawa przez sąd drugiej instancji dostrzegalne w sposób oczywisty dla przeciętnego prawnika, a więc chodzi o sytuacje, kiedy wyrok może być uznany za bezprawny (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 10 stycznia 2003 r., V CZ 197/02, OSNC 2004, Nr 3, poz. 49).

W pierwszej kolejności należy wskazać, że łączenie przesłanki oczywistej zasadności skargi z występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego

lub potrzebą wykładni przepisów jest wykluczone. Sąd Najwyższy wielokrotnie wskazywał, że uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania występującymi w sprawie wątpliwościami prawnymi (zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów) generalnie wyklucza jednoczesne przyjęcie, że skarga jest oczywiście uzasadniona. Nie jest bowiem możliwa sytuacja, w której wyrok jest oczywiście wadliwy, a jednocześnie w sprawie występuje tak poważna wątpliwość prawna, że wymaga interwencji i rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy (zob. postanowienie SN z 26 listopada 2013 r., I UK 291/13). Nie sposób uznać, że sporna kwestia jest oczywista (zob. postanowienie SN z 9 kwietnia 2014 r., V CSK 383/13).

Skarżący w sposób nieuprawniony połączył przesłanki kasacyjne. Powyższe wskazuje na ignorowanie zasad obowiązujących przy formułowaniu i uzasadnianiu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. Skarżący zdaje się nie rozróżniać poszczególnych przyczyn kasacyjnych.

Skarżący nie przedstawił również pogłębionego wyводу dotyczącego potrzeby wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów. W tej części uzasadnienie wniosku ograniczył się do powołania na okoliczności faktyczne sprawy i na jeden wyrok Sądu Najwyższego z 28 grudnia 1976 r., III CRN 302/76, OSNC 1977, nr 7, poz. 121. W tym zakresie nie została skutecznie wykazana potrzeba dokonania wykładni przytoczonego przepisu prawa.

Niezależnie od powyższego należy wskazać, że przez czynność zdaną ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela w rozumieniu art. 527 § 1 k.c. należy rozumieć czynność podjętą w takiej sytuacji, w której dłużnik mógł przewidzieć, że w wyniku jej dokonania stanie się niewypłacalny lub niewypłacalny w większym stopniu. W orzecznictwie wskazuje się, że świadomość pokrzywdzenia wierzycieli istnieje, w sytuacji gdy dłużnik wie, że na skutek czynności prawnej określone aktywa wyjdą z jego majątku i że z tego powodu wierzyciele będą mieli trudności z zaspokojeniem, a w konsekwencji nastąpi ich pokrzywdzenie (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z 26 listopada 2021 r. I CSKP 157/21, z 27 kwietnia 2018 r., IV CSK 226/17, z 17 grudnia 2020 r., III CSK 163/18). Warto zaznaczyć,

że ustawodawca w art. 527 § 2 k.c. skonkretyzował stany uzasadniające stwierdzenie, że czynność prawna dłużnika jest dokonana z takim pokrzywdzeniem, łącząc je z przypadkami, gdy skutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności. Pojęcie niewypłacalności należy rozumieć w sposób autonomiczny, niezależny od znaczenia przydanego mu w innych aktach prawnych i dostosowany do zakładanego przez ustawodawcę zakresu stosowania instytucji skargi pauliańskiej (zob. wyrok SN z 14 kwietnia 2021 r., V CSKP 46/21). Ustawodawca nie zdefiniował jednak pojęcia niewypłacalności dla oceny podstaw skargi pauliańskiej, którą należy traktować jako stan majątku dłużnika, w którym egzekucja nie może przynieść zaspokojenia wierzytelności pieniężnej przysługującej przeciwko temu dłużnikowi. W takim przypadku chodzi o aktualną niewypłacalność dłużnika.

W przedmiotowej sprawie Sądy obu instancji ustaliły, że darowanie nieruchomości na rzecz pozwanego (syna dłużników) spowodowało wyjście z majątku jego rodziców składników majątkowych o wartości przekraczającej 800 000 złotych, przez co powód nie mógł zaspokoić swoich należności. Wskutek dokonania powyższej czynności dłużnicy stali się niewypłacalni. Zatem fakty te nie mogą być podważane w postępowaniu kasacyjnym (art. 398<sup>3</sup> § 3 k.p.c.) i stanowią wiążącą Sąd Najwyższy podstawę faktyczną rozważań prawnych (art. 398<sup>13</sup> § 2 k.p.c.).

W świetle powyższego należy stwierdzić, że skarżący w sposób nieprawidłowy powołał się na występowanie istotnego zagadnienia prawnego, potrzebę wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie, jak i oczywistą zasadność skargi kasacyjnej. Nie jest dopuszczalne łączenie powyższych przesłanek, bowiem rolą Sądu Najwyższego nie jest dokonywanie wyboru, która przesłanka mogłaby stanowić podstawę przyjęcia skargi do rozpoznania. W głównej mierze argumentacja skarżącego stanowi polemikę ze stanowiskiem Sądu Apelacyjnego zawartym w uzasadnieniu wyroku. Powyższe pozwala na przyjęcie, że skarżącemu chodzi wyłącznie o poddanie zaskarżonego orzeczenia kontroli kasacyjnej, a nie o wykazanie przesłanek, będących podstawą przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Sąd Najwyższy uznał, że nie ma innych przyczyn uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, w szczególności nieważności postępowania (art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 3 k.p.c.).

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono zgodnie z art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z § 2 pkt 7, § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

[SOP]

[a!]